

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Шароварова Валерія Вадимівна

Студентка спеціальності «Облік і оподаткування»

Науковий керівник: Побережець О.В., д.е.н., доцент

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(Одеса, Україна)

Сучасні умови функціонування вітчизняних підприємств призводять до виникнення проблем, пов'язаних з забезпеченням стабільності та стійкості їх роботи. При цьому власний капітал підприємства є головною складовою його загального потенціалу. Структура і динаміка власного капіталу є одними з найважливіших показників, які визначають фінансовий стан підприємства.

Інформація, яка необхідна для ефективного управління власним капіталом підприємства, акумулюється системою бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Величина власного капіталу є важливою економічною категорією, оскільки вказує на платоспроможність підприємства. Особливістю цієї категорії є невизначеність власного капіталу з точки зору його місцезнаходження на підприємстві. Тому питання обліку власного капіталу є дуже актуальними і мають потребу у подальшому дослідженні та удосконаленні.

Проблемам формування та обліку власного капіталу присвячені праці таких провідних вітчизняних вчених, як Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Г.Г. Кірейцев, М.С. Пушкар, В.Ф. Палій, В.В. Сопко та ін. Але незважаючи на це, й нині існують проблеми, пов'язані з формуванням та удосконаленням методології бухгалтерського обліку власного капіталу з урахуванням сучасних вимог обліку та міжнародного досвіду.

Власний капітал – це загальна вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності та використовуються ним для формування його активів [1].

Створення і нормальне функціонування підприємств будь-якої форми власності неможливе без формування достатнього обсягу власного капіталу. Власний капітал утворюється за рахунок особистої участі власників у його формуванні. При цьому, створюючи капітал підприємства, власник частково втрачає прямий зв'язок з капіталом, і він фактично стає власним капіталом підприємства, а не власника.

Власний капітал підприємства – це фінансові ресурси, які воно вкладає для організації і фінансування господарської діяльності підприємства. Нормою для успішної, рентабельної роботи підприємства, його високої конкурентоспроможності на ринку і фінансової стійкості є ситуація, за якої власний капітал становить більшу частину його фінансових ресурсів.

Крім того складність управління власним капіталом полягає також в тому, що в процесі поточної діяльності відбуваються безперервні зміни, пов'язані зі збільшенням або зменшенням як його загальної величини, так й окремих складових. Основними критеріями оптимізації структури капіталу виступають: прийнятний рівень дохідності і ризику в діяльності підприємства; мінімізація середньозваженої вартості капіталу підприємства; максимізація ринкової вартості підприємства [2].

Особливості формування окремих складових власного капіталу залежать від певних умов, а саме: нормативно-правових

вимог, що стосується зареєстрованого та резервного капіталу, видів діяльності суб'єкта господарювання, стану інвестиційної привабливості та показників результативності за певний період.

Формування облікового процесу власного капіталу досить складний процес, який залежить від структури власного капіталу і передбачає питання облікової політики, організаційних ознак діяльності акціонерних товариств та інформаційного забезпечення емітентів цінних паперів, що безпосередньо є основою обліку власного капіталу.

Слід підкреслити, що процес формування фінансових ресурсів підприємства здійснюється за рахунок власних та запозичених коштів.

Певну роль у складі внутрішніх джерел виконують також амортизаційні відрахування, особливо на підприємствах із високою вартістю власних основних засобів і нематеріальних активів. Однак, суму власного капіталу підприємства вони не збільшують, а лише є засобом його реінвестування, враховуючи існуючі нормативні вимоги.

Що стосується зовнішніх джерел формування власних фінансових ресурсів, то основне місце належить залученню суб'єктом господарювання додаткового капіталу (шляхом додаткових внесків у зареєстрований (пайовий) капітал) або акціонерного капіталу (шляхом додаткової емісії та реалізації акцій).

При цьому загальна сума фінансових ресурсів складається у кожного окремого підприємства з окремих елементів. Так, величина власного капіталу визначається як алгебраїчна сума його складових елементів, а саме:

- зареєстрованого (пайового) капіталу, який відображає зафіксовану в установчих документах загальну вартість активів, які є внеском власників (учасників) до статутного й іншого зареєстрованого капіталу, пайового капіталу підприємства відповідно до законодавства і установчих документів, а також внесків до оголошеного, але ще не зареєстрованого статутного капіталу;
- додаткового капіталу, який відображає суму, на яку вартість реалізації випущених акцій перевищує їхню номінальну вартість;
- резервного капіталу, який відображає сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства;
- нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) – суми прибутку, яка реінвестована у підприємство, або сума непокритого збитку;
- неоплаченого капіталу, який відображає суму заборгованості власників (учасників) за внесками до капіталу;
- вилученого капіталу, який показує фактичну собівартість акцій

власної емісії або часток, викуплених товариством у його учасників;

- забезпечень майбутніх витрат і платежів;
- цільового фінансування і цільових надходжень [3].

При цьому важливою проблемою формування зареєстрованого капіталу підприємства є визначення його загального розміру та внесків учасників. При цьому складність методичного забезпечення обліку зареєстрованого капіталу пов'язана, в першу чергу, із оцінкою внесків засновників підприємства, особливо в частині, що здійснюються у формі нематеріальних активів, майнових прав, окремих видів майна.

Таким чином, процес формування власного капіталу має певну специфіку, зумовлену організаційно-правовою формою діяльності підприємств, у відповідності до чинного законодавства України. Цю специфіку слід враховувати як при заснуванні того чи іншого виду підприємства, так і для забезпечення ефективної господарської діяльності даного підприємства у майбутньому. При цьому головною складовою успішного функціонування підприємства, максимізації його прибутків, усунення зайвих статей витрат в процесі розподілу часток дивідендів між учасниками є процес оптимізації облікового процесу власного капіталу, враховуючи фактори внутрішнього та зовнішнього середовища.

Література:

1. Бугинець Ю.Ф. Облік власного капіталу за національними стандартами / Ю.Ф. Бугинець. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.nbuu.gov.u/portl/chem_biol/nvnltu/14_8/567_89.pdf
2. Калініна А.В. Підходи до управління власним капіталом підприємства / А.В. Калініна // Економічні науки. – 2012. – № 2. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://bulletin.uabs.edu.ua/store/eco/2012/b5dcefaac969747beb6b07fa647b878b.pdf>
3. Ксьондз С.М. Формування власного капіталу на вітчизняних підприємствах / С.М. Ксьондз // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 4. – С. 131-134.